

SS-opleidingskamp, 1941

'Maar het voetbalterrein was gereed'

In Ellecom, langs de weg van Arnhem naar Zutphen, ligt het landgoed Avegoor, tegenwoordig bekend als centrum voor kadertrainingen van de vakbond Abva-Kabo. In de lente van 1941 fungeerde Avegoor ook als opleidingsinstituut, maar met een heel ander karakter. Nederlandse en Duitse SS'ers kregen hier naast schietoefeningen en exercities een ideologische scholing, waarin antisemitisme werd gepropageerd.

In 1942 werden honderdnegeëndertig joodse mannen naar Avegoor overgebracht om sportvelden en een tårnhal aan te leggen. Ze werden gehuisvest in de villa Irene aan de Zutphensestraatweg, enige honderden meters noordelijk van Avegoor. De villa werd door de Duitsers omgedoopt in 'Jodenkamp Palästina'. Drie mannen stierven tijdens hun verblijf in dit 'joodse werkkamp'. Van de overige honderdzesendertig is een groot aantal later in de concentratiekampen omgekomen.

In september 1945 kwamen drieëndertig overlevenden voor een herdenking naar Ellecom terug. Onder hen was D. van der Kar, die vlak na de oorlog over de gang van zaken in Ellecom vertelt: 'Op 2 september 1942 moesten wij, vijftig Amsterdammers aangewezen door het Arbeidsbureau, vertrekken naar een werkkamp. We werden naar Arnhem gebracht, waar nog 89 man bij onze groep werden ingedeeld, en vandaar naar Ellecom. Een oude villa, omrasterd met prikkeldraad, was ons verblijf. We kwamen er aan, werden opgesteld in een rij en moesten onze koffers openmaken. "Schnell! Schnell!" was het commando en reeds vielen de eerste slagen met knuppels en karwats. Het ging niet vlug genoeg en dus werden de koffers leeggemaakt op één hoop. Alles werd verbeurd verklaard. Levensmiddelen, kleren, geld, geldswaardige papieren. De buit was groot. Toen een tweede bevel: "Uitkleden!" Ditmaal kregen we iets terug. Broek, onderbroek

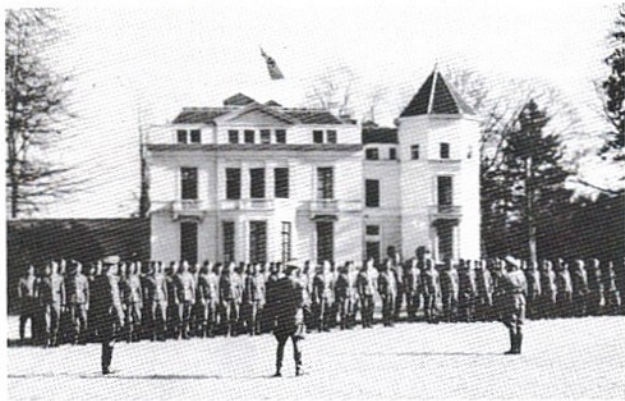
en interlockje. Klompen voltooiden onze uitrusting. Geen stro om op te slapen, één deken. We waren gereed om te gaan werken.

Er moest een sportterrein worden aangelegd op Avegoor en daartoe waren wij uitgekozen. De SS had haast en dus moesten we snel werken. Bomen rooien, graafwerk verrichten om het terrein te nivelleren. Vlug, vlug! Niet vlug genoeg betekende ransel. Geslagen tot je neer viel. Een emmer water over je heen, ransel en weer aan het werk.

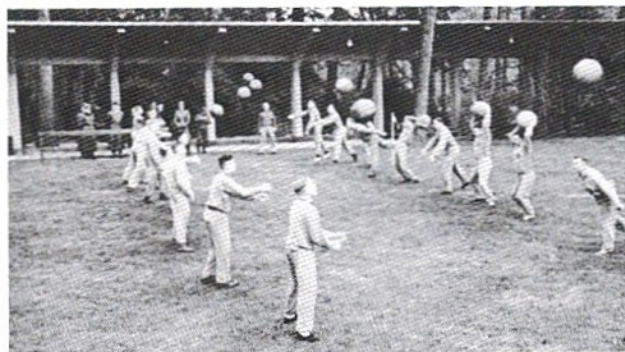
Als een voorbijganger even bleef staan om te kijken naar deze gruwel, werd hij gedwongen een uur mee te werken of moest hij een emmer water honderd keer boven zijn hoofd tillen.

Drie mensen zijn in het kamp doodgegaan, een hunner is doodgeslagen. Na een week of zes werden zesendertig man naar een ziekenhuis getransporteerd. Zij konden inderdaad niet meer. De overigen hebben het werk voltooid in dertien weken. Eén van de laatste nachten werden we wakker geranseld om naar huis te schrijven, dat we over een paar dagen weer thuis kwamen. Natuurlijk heb ik geschreven. Mijn vrouw was intussen al gedeporteerd. Ik heb nooit meer iets van haar gehoord.

Toen we gereed waren, ging onze hele groep naar Westerbork. Honderd man van ons moesten terstond worden opgenomen in de ziekenbarak. Ondervoed, afgewerkt, stukgeslagen. Maar het voetbalterrein van de SS was gereed!

SS'ers voor het opleidingskamp Avegoor. Antisemitisme was onderdeel van hun opleiding. De directe slachtoffers daarvan waren de joodse mannen van het werkkamp Ellecom.

Zutphensestraatweg 2

Eén van de sportvelden op het landgoed Avegoor. Joodse mannen waren gedwongen het moeras af te graven, om sportvelden aan te leggen voor de SS-opleiding.

Het Huis Avegoor in Ellecom

This document was created with Win2PDF available at <http://www.win2pdf.com>.
The unregistered version of Win2PDF is for evaluation or non-commercial use only.
This page will not be added after purchasing Win2PDF.